

Władysław Piwowski

"Z badań nad percepcją ideologii katolickiej na południu Warmii",
Władysław Piwowski, [w:] "Studia Warmińskie" 2, 1965, s. 113-169 :
[recenzja]

Studia Theologica Varsaviensia 5/1, 314-315

1967

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

gracji a stąd i inną charakterystyką społeczną ludności napływającej na Mazury z Centrum niż ze Wschodu. (Autor nie dostrzega tego problemu).

Autor przyjmuje również za jednostkę badawczą całą parafię i ustala, że na poziom praktyk religijnych ujemnie wpływa między innymi: mniejsza jednorodność pochodzenia ludności i większa liczba wiernych przypadająca na jednego księdza.

Ks. Władysław Piwowski „Z badań nad percepcją ideologii katolickiej na południu Warmii”, *Studia Warmińskie t. II — 1965 str. 113—169*

Praca stanowi drugą część badań prowadzonych na terenie południowej Warmii. Obszerny wstęp zaznajamia z różnymi określeniami ideologii. Autor przywiązuje w zakresie pojęcia ideologii religijnej największe znaczenie do znajomości prawd wiary oraz stopnia ich akceptacji.

Praca opiera się o następujące źródła:

- 420 wywiadów na temat wiedzy religijnej przeprowadzone w 7 wsiach wśród ludności powyżej 15 lat, dobranej na zasadzie, którą można określić „Kto się zgodzi”. Wywiady objęły około 60% ludności w podanym wyżej wieku.
- Ankietę na temat akceptacji prawd religijnych zrealizowaną systemem opisanym w pierwszej części pracy. Zakwalifikowano do wykorzystania 1488 ankiet, co stanowiło 30% liczby ankiet rozdanych.

Autor podaje obszerną charakterystykę badanej zbiorowości a następnie omawia rozkład odpowiedzi na pytania dotyczące znajomości i akceptacji prawd religijnych. Odpowiedzi były klasyfikowane wg ogólnej zgodności ze wzorcem katechizmowym.

Podajemy rozkład ważniejszych poprawnych odpowiedzi:

- 80,1% badanych wymieniło Osoby Trójcy Św.,
- 66,6% określiło kim jest Pan Jezus,
- 45,8% określiło różnicę pomiędzy czyścem a piekłem,
- 87,6% wyliczyło 10 przykazań bożych,
- 48% znało imię papieża,
- 49% „ nazwisko prymasa Polski,
- 33% „ „ swego biskupa ordynariusza.

Pytania dotyczące nazwiska proboszcza niestety nie zadawano.

Na pytania dotyczące wiary w Tróję Św., zmartwychwstanie ciała, niebo, czyściec i piekło otrzymano 87—97% odpowiedzi pozytywnych. Ten wysoki odsetek jest zrozumiały ze względu na to, że ci, którzy odpowiadali na ankietę stanowią tylko 30% populacji generalnej, czyli o połowę mniej niż ci, z którymi przeprowadzono wywiad dotyczący

wiedzy religijnej (60%). Odpowiadający na ankietę reprezentują więc znacznie lepszą kategorię wiernych, naogół bardziej związaną z Kościołem.

Stopień znajomości prawd religijnych oraz stopień ich akceptacji został sklasyfikowany wg skali 5 stopniowej. Wyniki zestawiono z cechami demograficznymi. Najlepiej wypadli repatrianci, ludzie młodzi i kobiety. Na zakończenie tej części podano typologię katolików wg poziomu wiedzy religijnej w porównaniu z poziomem, uznanym przez autora za wystarczający ze względu na poziom wykształcenia ogólnego. Typologia jest mniej przejrzysta niż podana w pierwszej części pracy i podobnie jak tam nie została ona wykorzystana do dalszych korelacji.

W ostatnim rozdziale autor podaje interesujące rozważania: o formacji katechizmowej autochtonów; o kontakcie rodziców z katechetą, który utrzymuje 10—50% rodziców; o czytelnictwie prasy piszącej na tematy katolickie, w którym przodują repatrianci.

*

Obie prace ks. W. Piwowarskiego opublikowane w *Studiach Warmińskich* są jak dotąd chyba najbardziej wszechstronnym i pogłębionym studium badawczym z zakresu socjologii religii w Polsce.

Pewne braki warsztatowe w zakresie: prezentacji tabelarycznej wyników, kontroli statystycznej poziomu ufności korelacji oraz wykorzystania typologii podawanych w pracy do dalszych korelacji, nie mogą umniejszyć znaczenia opisanych badań. Z dużym zainteresowaniem należy więc oczekiwać opublikowania dalszych dwóch części pracy przygotowanych już przez autora do druku.